

DOSSIER DE PREMSA

EXPOSICIÓ

La Barcelona irreverent

04.12.2012 - 26.05.2013

MUSEU
FREDERIC
MARÉS

museumares.bcn.cat
facebook.com/MuseuFredericMares
twitter.com/bncultura

Ajuntament de
Barcelona

ÍNDEX

	Pàgina
1. Presentació _____	1
2. L'origen de l'exposició: el fons documental del Niu Guerrer _____	2
3. Projecte expositiu La Barcelona irreverent	
3.1. Treball de recerca _____	3
3.2. Exposició _____	4
3.3. Edicions _____	4
4. Selecció d'imatges _____	5 – 8
5. Dades útils de l'exposició i contacte de premsa _____	9

1. Presentació

Frederic Marès no sols va dedicar atenció a l'escultura, com a creador i, alhora, com a col·leccionista apassionat, sinó que també fou una persona curiosa i amb un ventall ampli d'interessos, que va sentir-se atret per aplegar i conservar la memòria d'un temps que ell havia viscut de jove, però que en el transcurs del segle XX s'havia anat esvaint.

L'any 1952 el Museu accepta la Donació Pallejà, formada pel fons documental i objectual del Niu Guerrer –entitat recreativa barcelonina, a cavall dels segles XIX i XX i de gran incidència ciutadana–, el qual passà a exhibir-se a la Sala de les diversions.

Aquesta exposició observa la festa popular a la Barcelona vuitcentista, vista a través de l'associacionisme cultural, i especialment a partir del patrimoni documental de dues de les grans entitats recreatives de l'època: la Societat del Born (1858-1873), encarregada d'organitzar els carnivals de Barcelona, i el Niu Guerrer (1874-1936), que organitzà un gran nombre de cavalcades, exposicions i funcions teatrals.

Jordi Pablo, bon coneixedor del patrimoni immaterial de la festa, impulsor de l'Arxiu Festiu Catalunya i artista, proposa una reflexió sobre el sentit d'unes maneres de viure l'oci col·lectivament a la Barcelona de la segona meitat del segle XIX, i alhora, sobre la creativitat al servei de la festa, que queda ben palesa en notables manifestacions efímeres.

L'exposició és una mostra reduïda dels més de 1.500 documents inventariats i estudiats que donen fe del fenomen de la paròdia i la ironia col·lectives i de les dosis d'irreverència d'uns ciutadans crítics amb l'ordre establert.

2. L'origen de l'exposició: el fons documental del Niu Guerrer

L'existència en el Museu d'una part del fons documental i objectual de l'entitat recreativa del Niu Guerrer (1874-1936) és l'origen d'aquesta exposició.

L'encontre d'aquest ric fons amb Jordi Pablo, interessat des de fa molts anys en el comportament col·lectiu de la ciutadania davant la festa i el valor de la creativitat al servei de la mateixa, va propiciar l'inici d'aquest projecte expositiu, adscrit al Gabinet del col·leccionista, ja fa molt de temps.

Els documents i objectes que havien pertangut al Niu Guerrer consisteixen en un estandard, dues pintures que participaren en una de les exposicions humorístiques, una col·lecció de rajoles o vinyetes de cartró amb dibuixos que recreen la història de l'entitat i un àlbum, concebut com a llibre de records, que aplega nombrosos documents impresos dels actes organitzats: programes de teatre i de festes, menús d'àpats de celebracions, anuncis de certàmens, etc., així com dibuixos originals i fotografies.

El Museu conserva també altres documents que han estat de gran ajut per la documentació d'aquest projecte: alguns pertanyen a la Societat del Born, d'altres són invitacions de ball, sobretot de carnaval i d'altres societats recreatives, com els tallers Baldufa o *Ambut*, Romea, Latorre, El Gavilán, La Joven Graciense, etc., i finalment, també comptem amb força exemplars d'algunes revistes humorístiques i satíriques editades a Barcelona, com ara *Lo Noy de la Mare*, *Un tros de Paper*, *Lo Nunci*, *El Lio*, *La Flaca*, *La Madeja Política* o *L'Esquella de la Torratxa*.

3. Projecte expositiu de *La Barcelona irreverent*

3.1 Treball de recerca

Per aquest treball de recerca, el comissari de l'exposició, Jordi Pablo, ha portat a terme l'anàlisi de milers de documents, entre invitacions, fulls volants, fotografies, dibuixos, cartells, retalls de premsa..., conservats al Museu Frederic Marès, al seu propi arxiu personal, a la fundació de l'Arxiu Festiu Catalunya i a d'altres centres i institucions.

El treball de recerca es concreta en 151 reflexions, -numerades de l'1 a la 151-, portades a terme a partir de fotos, dibuixos i documents, relacionats i comentats, en un discurs essencialment visual. Són 151 imatges de la Barcelona irreverent que s'han estructurat en els següents apartats:

I. El context

1. Signes d'identitat: marques, símbols i estendards
2. Espais: la plaça, el carrer i els locals de les societats
3. Socis i noms propis
4. Documentació clau: dues auques, un llibre i altres objectes
5. Organització: finançament, beneficència, reglaments...

II. Sis verbs irreverents

1. Desfilars. Rues, carrosses i murgues
2. Ballar. De la disfressa al barraló
3. Actuar. Teatre satíric, el sainet
4. Menjar. Homenatges, fontades i "menuts"
5. Recitar. Els Jocs Florals Humorístics
6. Exposar. L'escarni de les exposicions institucionals

3.2 Exposició

L'exposició, coproduïda entre la fundació Arxiu Festiu Catalunya i el Museu, és una versió reduïda del treball de recerca.

La sala d'exposicions del Museu se'ns presenta com un arxiu consultable, amb unes prestatgeries amb 151 arxivadors que porten retolats els títols de les 151 reflexions. Damunt d'unes taules de treball, s'exposa el contingut d'alguns d'aquests arxivadors, concretament 31, amb reproduccions i originals de documents i alguns objectes acompanyats de les corresponents reflexions.

En un espai de la mateixa sala es pot consultar digitalment el treball complet mitjançant una pantalla tàctil i també una projecció de totes les imatges de la Barcelona irreverent.

El treball de recerca també serà consultable a la web del Museu www.museumares.bcn.cat.

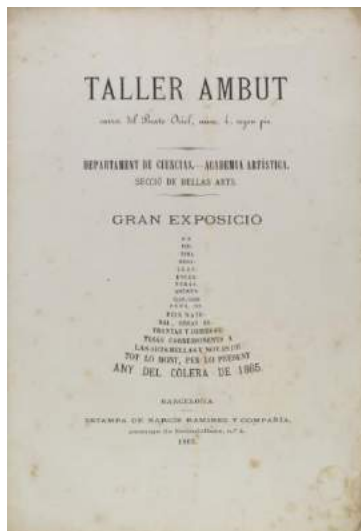
3.3 Edicions

Paral·lelament, el Museu ha editat el volum número 16 de la col·lecció Quaderns del Museu Frederic Marès amb el títol *La Barcelona irreverent. De la Societat del Born al Niu Guerrer (1858-1910)*. Aquesta edició recull la versió reduïda de l'exposició i inclou un CD amb el treball de recerca complet.

4. Selecció d'imatges

1.
Membres de la Societat del Born amb
l'estendard de l'entitat
Fotografia
Barcelona, cap al 1860
Publicat a Teresa M. Sala, *Junyent*,
Barcelona, 1988

2.
Catàleg d'exposició del Taller *Ambut*
Barcelona, 1865
Arxiu Festiu Catalunya

3.
Invitació de ball de màscares del Taller Baldufa
Eusebi Planas
Litografia sobre paper
Barcelona, cap al 1875
Museu Frederic Marès (MFM 5128)

4.
Jochs Florals Humorístics del Niu Guerrer
Frederic J. Garriga
Dibuix litografiat
Agost del 1877
Revista *La Llumanera de Nova York*

5.
Estendard del Niu Guerrer
Barcelona, 1884 (?)
Museu Frederic Marès (MFM S-21605)

6.
Niu d'ous i elm
Coronament de l'estendard del Niu Guerrer
Barcelona, 1884 (?)
Museu Frederic Marès (MFM S-21605)

7.
Guerrer
Lluís Morell Cornet
Llapis i aquarel·la sobre paper
Barcelona, 1888
Museu Frederic Marès (MFM S-21527)

8.
Medalla de l'Exposició Universal Humorística
del Niu Guerrer
Jacint Morató
Barcelona, 1889
Museu Frederic Marès (MFM 5074)

9.
Comparsa de la Gran Pesquera al·lusiva
a la premsa
Aquarel·la sobre paper
Barcelona, 1891
Museu Frederic Marès (MFM 5093)

10.
La Vaqueria (paròdia de *La Vicaria* de
Marià Fortuny)
Farum
Oli sobre tela
Barcelona, 1895
Museu Frederic Marès (MFM S-13718)

11.
Invitació de ball de barraló del Niu Guerrer
Paper imprès
Barcelona, 1897
Museu Frederic Marès (MFM S-21422)

12.
Tovalló del dinar Pallejà ofert als
murguistes del Niu Guerrer
Teixit estampat
Barcelona, 1898
Museu Frederic Marès (MFM S-21272)

13.
Soci del Niu Guerrer
Fotografia
Barcelona, final del segle XIX
Museu Frederic Marès (MFM S-21534)

5. Dades útils de l'exposició i contacte de premsa

Dates:	4 desembre 2012 - 26 maig 2013
Responsables:	Jordi Pablo i Grau, Comissari Josep M. Trullén, Director del Museu Frederic Marès Neus Peregrina, Cap de programes Ernest Ortoll Martín, Coordinació Imma Mas / Carme Fernández, Comunicació
Informació general:	Museu Frederic Marès Plaça de Sant Iu, 5 08002 Barcelona Tel.: 932 563 500 museumares@bcn.cat www.museumares.bcn.cat facebook.com/MuseuFredericMares
Accés:	Metro: línia 4 (Jaume I) Bus: 17, 19, 40 i 45 Bus turístic: Ruta Sud (Barri Gòtic)
Horaris:	De dimarts a dissabte, de 10 a 19 h Diumenges i festius, d'11 a 20 h Dilluns tancat, excepte festius
Preus entrada:	Exposició temporal + museu: General: 4,20 € Reduïda: 2,40 € (Grups, Persones de 16 a 29 anys, Majors de 65 anys, Jubilats, Aturats, Carnet Biblioteques Barcelona)
Per a més informació:	Imma Mas - imasc@bcn.cat